
УДК 371.134:376

Валентина Володимирівна Крупа,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини
і фізичної реабілітації Хмельницького інституту соціальних
технологій ВМУРоЛ "Україна", м. Хмельницький*

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті проведений аналіз результатів експериментального дослідження щодо ефективності педагогічної технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної реабілітації. Зроблені висновки щодо участі науково-педагогічного складу в удосконаленні зазначеного процесу та особливостей психологічної готовності до майбутньої спеціальності студентської молоді.

Ключові слова: *дослідно-експериментальна робота, фахівці, професійна компетентність, фізична реабілітація, критерії, показники, рівні сформованості, викладачі, студенти, навчальні дисципліни.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У зв'язку з новими соціально-економічними умовами в країні, розвитком інформаційних технологій, посиленням конкуренції на ринку праці змінюються вимоги суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема, фізичної реабілітації. Сучасні реабілітаційні установи потребують конкурентоспроможного, соціально і професійно мобільного, самостійного, ініціативного, відповідального фахівця, який здатний активно та творчо будувати свої відносини з людьми,

© Крупа В. В.

адекватно оцінювати себе як професіонала, готовий до постійного професійного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Вивчення питань формування професійної компетентності фахівців фізичної реабілітації стає одним з актуальних напрямів міждисциплінарних досліджень, як в нашій країні, так і за кордоном. Методологічні і теоретичні аспекти розвитку професійної компетентності особистості розглядали у своїх працях такі науковці: Н. М. Бібік, Л. В. Васильченко, Л. С. Ващенко, Р. П. Вдовиченко, О. І. Гура, Ф. Зеер, Н. В. Кічук, Н. І. Лісова, Л. Г. Карпова, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, О. М. Онаць, А. М. Павлова, Л. І. Паращенко, О. В. Правдіна, А. В. Семенова, В. М. Чайка, Т. О. Шаргун й ін. У процесі, що вивчається, виявляється комплекс суперечностей, що вимагають свого конструктивного вирішення. З метою усунення цих суперечностей було проведене дослідження, опрацьована педагогічна технологія щодо удосконалення формування професійної компетентності фахівців фізичної реабілітації.

Метою статті є проведення аналізу результатів дослідно-експериментальної роботи щодо ефективності педагогічної технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної реабілітації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим напрямом формувального експерименту була навчальна робота з викладачами і керівниками курсів. Серед науково-педагогічного складу, які проводили навчальні дисципліни на гуманітарному факультеті, була розповсюджена анкета, спрямована на виявлення кола питань, що відображають специфіку діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації, а також форм і методів їх роботи в цьому напрямі. На питання анкети відповіли 35 осіб НПС, які читали у той час різноманітні психолого-педагогічні дисципліни. Наявність специфіки в реабілітаційній діяльності відзначали найчастіше викладачі психолого-педагогічних дисциплін і менше інших гуманітарних дисциплін. На питання “Чи враховуєте Ви, викладаючи свій предмет, специфіку професійної діяльності фахівця з фізичної реабілітації?” ствердно відповіли всі

викладачі кафедри “Здоров’я людини та фізичної реабілітації”, велика частина викладачів психолого-педагогічних дисциплін і третя частина тих, що викладають соціально-економічні дисципліни.

Можливість формувати професійну компетентність через навчальний матеріал своєї дисципліни бачать в основному науково-педагогічний склад психолого-педагогічних дисциплін, про що впевнено відповіли і більше половини викладачів соціально-економічних (зокрема філософії, політології) дисциплін. Переважна більшість тих, що відповідали (80 %), вважають важливими цілеспрямовано формувати ставлення до професії через навчання і виховання. Більша половини викладачів вважає, що навчальні посібники з дисципліни, що викладається ними, містять матеріал, який формує ставлення студентів до професії фізичного реабілітолога, ще третина підкреслили відповідь “частково” і 6 чоловік вибрали відповідь “практично немає”. Відповіді про методи і прийоми, які викладачі використовують для того, щоб сформувати позитивне ставлення студентів до реабілітаційної діяльності, носять загальний характер – освоєння матеріалу, читання спеціальної літератури, приклади з реабілітаційної практики. Лише в одиничних анкетах зустрічаються активні форми роботи, такі як обговорення спірних питань, дискусії, зустрічі з фахівцями-практиками, обговорення телепередач і матеріалів преси.

Переважна кількість викладачів, що відповіли на питання анкети на питання “Як Ви розумієте, що таке уміння здійснювати заходи соціально-психологічної реабілітації в особливих умовах?” відповіли, що це важлива професійна якість або необхідна вимога для ефективної роботи (у найрізноманітніших формулюваннях). Прохання оцінити середній рівень сформованості, уміння здійснювати заходи соціально-психологічної реабілітації в особливих умовах у студентів за 10-бальною шкалою показало високий розкид оцінок викладачів на кожному курсі. Аналіз речень, спрямованих на підвищення рівня професійної компетентності студентів гуманітарного факультету показав, що найчастіше називаються: необхідність посилення практичної спрямованості професійної підготовки, забезпечення спеціальною літературою, суворий підхід до набору абітурієнтів на факультет, осо-

бистий приклад керівництва курсів і НПС, посилення дисципліни серед студентів і вимогливості до них.

Матеріали, отримані в процесі вивчення думок науково-педагогічного складу, обговорювалися на етапі формувального експерименту під час навчально-методичних семінарів. Вони порівнювалися з результатами обстеження студентів. Розглядалися кількісні дані, приведені в першому розділі, і намічались шляхи і форми підготовки студентів до здійснення заходів соціально-психологічної реабілітації студентів з урахуванням особливостей їх ставлення до майбутньої професійної діяльності і суперечностей, які були виявлені під час пошукового експерименту. Перш за все, важливим питанням для обговорення було само розуміння соціально-психологічної реабілітації і її ролі в професійному і повсякденному житті людини. Аналіз відповідей студентів (у бесідах, а також за методикою “Нескінченні пропозиції”) показав, що частині з них важко сформулювати це поняття, обмежуючись указівкою на його важливу роль для практичного психолога. Причому таке положення характерне для студентів першого курсу навчання. Чіткіше і приблизно до основного визначення давали студенти, успішні в навчанні і у яких, як правило, була розвинена мова. Найбільш короткою позитивною думкою, до якої студенти приходили під час обговорення, було розуміння їх як суб’єктів майбутньої професійної діяльності. Організація діяльності будь-якого суб’єкта, як показують фундаментальні дослідження в психології, вимагає, щоб усі її складові (мотив, постановка мети, вибір засобів, дії і операції, оцінка результатів) були гармонізовані й об’єднувалися загальною ідеєю та спрямованістю. Тому, обговорюючи структуру діяльності суб’єкта в реабілітаційній дійсності, регулятором якої є професійна компетентність людини, педагоги зупинялися на тому, що всі складові діяльності повинні оцінюватися з точки зору практичних аспектів майбутньої діяльності. Повною мірою ці ж критерії оцінки можуть бути використані для оцінки мотивів, постановки мети, вибору засобів і оцінки результатів дій суб’єкта. Дана схема є продуктивною, створює для студентів чіткі орієнтири і дозволяє конкретизувати оцінку їх діяльності. Розгляда-

ючи зміст заходів соціально-психологічної реабілітації в особливих умовах у студентів, важливо враховувати історичні аспекти зазначеного процесу та сучасні зовнішні і внутрішні умови розвитку сучасного суспільства.

Вивчення нормативних документів дає можливість не тільки освоїти їх зміст, але й обговорити мотиви і форми недотримання законів, розглянути конкретні приклади наслідків такого положення. Особливо важливо в цьому процесі стимулювати усвідомлення того факту, що подібного роду негативні вчинки властиві багатьом особам. Тому важливо учити студентів, як протистояти негативним явищам, у яких мотивах і цінностях черпати оптимізм і конструктивну поведінку в подібних ситуаціях.

Дана вимога важлива для всіх суб'єктів освітньої педагогічної діяльності. Наш аналіз показує, що в процесі навчання переважаючу роль грає форма організації навчального процесу. Розвиток мислення і самостійності часто використовується науково-педагогічним складом, але ця діяльність також спрямована на отримання знань з того або іншого навчального предмета. Дискусійні форми спрямовані на розвиток позитивної аргументації і етичного осмислення явищ соціальної дійсності, використовуються дуже рідко. Це підтверджує і опитування викладачів, яке було проведено на діагностичному етапі дослідження. Тому важливим завданням формувального етапу дослідження була організація науково-методичної роботи з науково-педагогічним складом, керівниками курсів і кураторами студентських груп. Останні сприяли виявленню негативних думок студентів щодо майбутньої професійної діяльності, що також служило предметом обговорення і індивідуальних бесід зі студентами.

У ході дослідження на основі аналізу літератури з проблеми були встановлені сутнісні ознаки професійної компетентності:

рівень (діапазон) загальної ерудиції, широта і глибина засвоєння професійних знань, необхідних сучасному фахівцю,

рівень спеціальних (професійних) умінь, необхідних для вирішення типових або нестандартних завдань, а також рівень розвитку професійно значущих орієнтацій студента.

У зв'язку з цим нами була розроблена характеристика формування професійної компетентності майбутніх фахівців (таблиця).

Таблиця

Критерії і показники сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації

Критерій	Показники
Ціннісно-смысловий	наявність системи знань, що відображають змістовну суть інтелектуальних, світоглядних і професійних цінностей; знання і уміння використання особливостей фізичної реабілітації в навколишньому соціально-професійному просторі; знання багатоаспектних знань з фізичної реабілітації, які застосовуються в діяльності фахівців
Гносеологічний	критичність, системність, логічність, гнучкість професійного мислення; уміння звертатися до закономірностей використання знань з фізичної реабілітації як засобу реалізації професійної діяльності; уміння аналізувати і проектувати процес професійної діяльності з урахуванням особливостей соціального простору
Діяльнісний	уміння будувати взаємини всередині соціально-професійного середовища, що характеризується різними системами цінностей; уміння бачити і використовувати напрями, шляхи і способи розвитку і саморозвитку в аспекті потреб соціально-професійного середовища; здатність прогнозування і конструювання професійної діяльності з урахуванням особливостей розвитку

Зі змісту таблиці можна побачити, що професійна компетентність студента характеризується високим ступенем формування ціннісно-смыслового, гносеологічного і діяльнісного критеріїв.

Заходи формувального педагогічного експерименту були реалізовані у цілеспрямованій педагогічній діяльності на соціально-гуманітарному факультеті Хмельницького інституту соціальних тех-

нологій – вищого навчального закладу Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна” у 2013/14 навчальному році. Експеримент проводився протягом навчального року на четвертому курсі навчання. Конкретний зміст формувального експерименту значно диференціювався залежно від умов його проведення. По-перше, урахування напрям педагогічної діяльності (організація виховної, навчальної, навчально-практичної діяльності). По-друге, її зміст був орієнтований на етап входження студентів у професію (адаптаційний, початковий, соціально-професійний, самовизначення, випускний). По-третє, зміст визначався суб’єктом формуючої роботи (керівництво факультету, курсу, груп студентів, НПС, співробітники служби психологічного забезпечення освітнього процесу, органи студентського самоврядування). По-четверте, урахувалися індивідуальні особливості професійної спрямованості і ставлення до самовизначення самих студентів.

Загальним для всіх форм роботи і всіх суб’єктів педагогічної діяльності було обговорення суперечностей, які виникають у професійній і повсякденній життєдіяльності кожної людини у зв’язку з явищами соціальної дійсності. Матеріалом для обговорення в процесі індивідуальних і групових обговорень служили результати досліджень у сфері реабілітації, а також результати, отримані у процесі діагностичного етапу дослідження. Завданням автора дослідження було отримати, обробити, проаналізувати отримані дані і надати їх НПС, керівництву курсу, кураторам студентських груп, співробітникам служби психологічного забезпечення для обговорення зі студентами. У кожному конкретному випадку використовувалися різноманітні форми роботи на заняттях в урочний або позаурочний час. Основними формами були бесіди, обговорення, дискусії, в яких брав участь і автор. Важливим завданням нашого дослідження було виділення рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців.

А. К. Марков визначає три ступені освоєння компетенцій (володіння відповідними навичками):

базовий (демонстрація достатнього рівня знань і навиків у даній сфері; розуміння проблеми; знання і навиків з використання методич-

них і навчальних ресурсів у даній сфері; можливість професійного зростання і розвитку в даній сфері за необхідності);

просунутий (демонстрація глибокого розуміння проблеми в даній сфері, а також у пов'язаних сферах без стороннього керівництва, уміння упевнено вибирати інструменти для конструювання електронних навчальних видань);

професійний (найвищий ступінь; демонстрація вищого рівня знань і навиків, зокрема з конструювання програмних засобів навчального призначення; можливість ефективного і незалежного функціонування в даній сфері; можливість навчання і наставництва з основних проблем) [5].

Згідно з дослідницької позиції нами був проведений аналіз отриманих експериментальних даних, за допомогою якого виявлено, що професійна компетентність у своїй динаміці проходить три рівні: адаптивний (низький), продуктивно-виконавський (середній), креативний (високий).

Адаптивний рівень характеризують: несформовані мотиви і цінності щодо застосування професійних знань і умінь у майбутній професійній діяльності, поверхневі знання у сфері права, їх фрагментарний характер і відсутність готовності до їх використання в необхідних ситуаціях, нездатність підбирати й аналізувати нормативні документи, труднощі у встановленні і підтримці контакту зі співбесідником, невірна оцінка проблемної ситуації, недостатній рівень розвитку організаційно-комунікативних здібностей, небажання зрозуміти партнера зі спілкування, низький рівень емоційних відносин, деколи прагматичний стиль діяльності, залежні поведінкові реакції, невміння використовувати отримані знання з практики, низький рівень задоволеності і рефлексії власної діяльності.

Продуктивно-виконавський рівень характеризують: сформованість сенсів і цінностей використання знань у майбутній професійній діяльності, пізнання, запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу, прагнення до пізнання і недостатньо сформовані вміння, здатність достатньо швидко визначити проблему і способи її вирішення, помилки при відборі й аналізі нормативних актів, помилки в

оформленні документів, утруднення при викладі своєї позиції, наявність добре розвинених особово-професійних якостей, що мають значення щодо професійної компетентності.

Професійний рівень характеризується: стійкістю, активністю ціннісно-смыслового критерію, узгодженістю і спрацьованістю в міжгруповій взаємодії, а також здібностями швидко визначити проблему і способи її вирішення, самостійно й оперативно проводити пошук і аналіз нормативних актів, правильно оцінювати свої професійні можливості, висловлювати доступно і ясно свою точку зору з високим комунікативно-організаторським контролем, умінням входити в будь-яку роль, що характеризується, здатністю гнучко реагувати на зміну ситуації, творчою активністю, що виявляється в рамках відтворюючої діяльності з елементами пошуку нових рішень у стандартних ситуаціях, компетентнісними поведінковими реакціями у групі, усвідомленням відповідальності за результати своєї діяльності.

Оцінити наявність професійної компетентності за результатом праці фахівця. Кожен фахівець компетентний у тому ступені, в якому виконувана ним робота відповідає вимогам, що ставляться до кінцевого результату професійної діяльності; оцінка або вимірювання кінцевого результату – єдиний науковий спосіб судити про компетентність. Неправомірно судити про компетентність не за результатом, а за тим, що вкладається в його досягнення. Отже, виділення вище зазначених критеріїв і показників відповідає теоретичному обґрунтуванню суті і структури соціально-психологічної реабілітації та фізичної реабілітації, що розглянуті у проведеному дослідженні.

Основним методом оцінювання рівня сформованості професійної компетентності студентів з фізичної реабілітації експериментальної і контрольної груп був метод експертної оцінки, який ґрунтувався на аналізі думок НПС і думок студентів у процесі індивідуальних і групових бесід, відповідей на заняттях, ставлення до службових обов'язків, дисциплінованості, до майбутньої професії і навчання.

До складу групи експертів увійшли: науково-педагогічний склад кафедр соціально-гуманітарного факультету і куратори навчальних груп, у яких здійснювалася експериментальна робота. Експерти

(усього 10 осіб) мали досвід роботи у ВНЗ не менше 5 років, з них: 1 доктор наук та 5 кандидатів наук. Усі вони мали достатній і приблизно однаковий професійний рівень та позитивно ставилися до участі в експертизі.

Професійна компетентність майбутніх фахівців з фізичної реабілітації багато в чому залежить від рівня підготовленості викладачів, кураторів навчальних груп, що відповідають за проведення виховної роботи. Її значущість надзвичайно велика, і тому обговоренню результатів діагностичного і формувального експерименту необхідно приділяти першорядну увагу. Тут важлива єдність методологічної позиції всіх педагогів, включених у навчально-виховний процес, єдине розуміння психолого-педагогічної природи фізичної реабілітації, особливостей ставлення студентів до навчання, суперечності, які властиві думкам студентів.

У зв'язку із завданнями формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації необхідний обмін досвідом вирішення протиріч, властивих їх думкам на різних етапах освоєння професії. Важливе обговорення аргументів, за допомогою яких можна протистояти скептицизму, цинізму і т. д. Тут особливе значення має взаємний обмін інформацією. Якщо викладачі, особливо психолого-педагогічних дисциплін володіють широкими знаннями, науковою і популярною літературою, то співробітники факультету, керівництво навчальним закладом володіють безліччю реальних фактів, прикладів, педагогічних ситуацій, які можуть використовувати викладачі у своїй навчальній діяльності.

Важливо, крім того, щоб керівний і науково-педагогічний склад вищого навчального закладу усвідомлював, що рівень сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації залежить від рівня розвитку особи в цілому, її світогляду, культури, інтелекту. У зв'язку з цим основою для ефективної роботи є неодноразове обговорення філософських і психологічних проблем фізичної реабілітації зі співробітниками факультету, яке може проводитися у формі семінарів, тематичних конференцій, інструктивно-методичних нарад.

Аналіз розглянутих у даному розділі педагогічних умов ефективності формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації показує їх нерозривний, тісний взаємозв'язок, перетікання одних умов в інші. Це пов'язано з високою інтегрованістю такої суб'єктно-особистісної освіти, якою є професійна компетентність майбутнього фахівця з фізичної реабілітації. У ній переплітаються велика кількість різноспрямованих і різнорівневих відносин, цінностей, ментальних характеристик, здібностей, впливів макро- і мікросередовища, рівня саморегуляції і множини інших. Звідси слідує і те положення, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації є довготривалим процесом, зміни, що при цьому відбуваються, важко виявити в короткі терміни. Якщо оцінці добре піддаються знання, уміння, здатності, поведінка студентів, то їх дійсні думки, відносини цілком можуть ховатися під тиском соціальних вимог. Схоже положення зазначають дослідники відносно результатів виховної діяльності. Ці особливості необхідно враховувати, розглядаючи результативність проведеної експериментальної роботи.

Висновок. Індивідуальна професійна компетентність майбутніх фахівців з фізичної реабілітації конкретизується залежно від безлічі суб'єктивних чинників. Крім того, розгляд результативності формуального експерименту дозволяє зробити висновок про те, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації як будь-яка освітня (включає і навчання, і виховання) діяльність – це складний і тривалий процес, результати якого не завжди можна оцінити повною мірою в конкретний період соціально-професійного становлення майбутнього фахівця. Крім кількісних даних, експерти, викладачі і співробітники факультету відзначали велику зацікавленість студентів експериментальних груп у навчанні, зростання відповідальності і дисциплінованості.

Подальшим напрямом дослідження може бути практичне впровадження зазначених рекомендацій у навчально-виховний процес підготовки фахівців фізичної реабілітації.

Список літератури

Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования / В. И. Загвязинский, Р. Атаханов. – М. : Издательский центр “Академия”, 2001. – 208 с.

Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація : підручник / В. П. Мурза. – Київ : Олан, 2005. – 608 с.

Медична та соціальна реабілітація : підручник / І. Р. Мисула, Л. О. Вакуленко, М. І. Швед та ін. – Тернопіль ТДМУ “Укрмедкнига”, 2005. – 401 с.

Миропольська О. В. Формування професійної компетентності фахівців митних органів в умовах службової діяльності [Текст] : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Миропольська Оксана Василівна. – Хмельницький, 2009. – 219 с.

Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навчально-методичний посібник / П. М. Щербань. – К. : Вища школа, 2002. – 215 с.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Галімов А. В.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2015

Крупа В. В. Педагогические технологии и их эффективность в формировании профессиональной компетентности будущих специалистов физической реабилитации

В статье проведен анализ результатов экспериментального исследования эффективности педагогической технологии формирования профессиональной компетентности будущих специалистов физической реабилитации. Сделанные выводы относительно участия научно-педагогического состава в совершенствовании указанного процесса и особенностей психологической готовности к будущей специальности студенческой молодежи.

Ключевые слова: *опытно-экспериментальная работа, специалисты, профессиональная компетентность, физическая реабилитация, критерии, показатели, уровни сформированности, преподаватели, студенты, учебные дисциплины.*

Krupa V. V. Pedagogical technologies and their effectiveness in formation of professional competence of future specialists in physical rehabilitation

The analysis of results of experimental research on the effectiveness of pedagogical technology of formation of professional competence of future specialists in physical rehabilitation is hold. The conclusions concerning participation of scientific and pedagogical staff in improvement of this process and peculiarities of psychological readiness to the future specialty of students' youth are done.

The analysis of pedagogical conditions of effectiveness of formation of professional competence of future specialists in future rehabilitation, described in this article, shows their close interconnection and flowing one conditions in another ones. It is connected with high integrity of such subjective and personal education, which is the professional competence of future specialist in physical rehabilitation. A big number of differently directed relationships of different level, values and mental characteristics, abilities, influences of macro-surrounding and micro-surrounding, level of self-regulation and a big number of other ones are intermingled in it. The holding of analysis of results of research and experimental work connected with the effectiveness of pedagogical technology of formation of professional competence of future specialists in physical rehabilitation is described in details and analyzed in this article. The characteristics of formation of professional competences of future specialists and criteria of formation of professional competence are developed in the course of experiment. The experimental analysis is opened, from which it is evident, that it has three levels in its dynamics: adaptive (low), productive and executive (medium) and creative (high) and the characteristics of every level is given. The substantiation of elements of methods of formation of professional competences and their contextual opening is done.

The organization of activity of any subject demands, as fundamental researches in psychology show, all its components (motive, setting of aim, choice of ways, actions and operations, the evaluation of results) to be harmonized and united by general idea and directing. That's why, discussing the structure of activity of a subject in rehabilitation activity, the regulator of which is the professional competence of a person, pedagogues stopped at

the fact, that all the components of activity must be evaluated from the point of view of practical aspects of future activity. These criteria can be wholly used for the evaluation of motives, setting the aim choice the ways and the evaluation of the results of activities of a subject. In the process of research the features of professional activity on the basis of analysis of the literature connected with this subject:

The level (diapason) of general erudition, the width and the depth of cognition of professional knowledge which are necessary for the modern specialist in physical rehabilitation is developed. In connection with it we developed the characteristics of formation of professional competence of future specialists. Professional competence of a student is characterized by the high level of formation of valuable and contextual, epistemological and activity criteria.

Measures of formative pedagogical experiment were realized in aim-directed pedagogical activity on socio-humanitarian faculty of Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of Higher Educational Institution of Open International University of Human Development "Ukraine".

The professional level is characterized by the resistance, activity of value and contextual criterion, sequence and harmony in intergroup interaction and abilities to determine the problem and the ways of its solution. It is possible to evaluate the existence of professional competence by the result of work of specialist. Every specialist is competent in the level, where the work done by him, corresponds the demands, professional competence of future specialists in physical rehabilitation is concretized depending from the number of subjective and objective factors. Besides, the experiment allows us tell that the formation of professional competence of future specialists in physical rehabilitation, as every educational activity, is a complicated and continuous process, the results of which can't be fully evaluated at a certain period of socio-professional setting of future specialist.

Keywords: *research and scientific work, specialists, professional competence, physical rehabilitation, criteria, indexes, levels of formation, teachers, students, studying disciplines*